

ТЕНДЕНЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

студент Юхименко О.А.

Кредитування має велике економічне значення, що дозволяє раціонально використовувати тимчасово вільні грошові кошти вкладників, і соціальне значення, так як сприяє задоволенню життєво важливих потреб населення в різних товарах та послугах.

В Україні, за умов інфляції та загальної економічної нестабільності, довгий час досить стійким був ринок комерційних банків, розвивалося кредитування. У 2005 – 2008 роках в Україну активно заходили системні іноземні банки, що мали потужний корпоративний бізнес. Саме з їх приходом в розпочався бум роздрібного кредитування на придбання автомобілів та побутової техніки. Наслідком стало зростання кредитування фізичних осіб та підвищується вага довгострокових кредитів. Якщо у 2005 році кредитування фізичних осіб у 1,5 рази перевищувало темпи зростання кредитування юридичних осіб, то у 2007 – 2008 роках – утричі. Частка кредитування фізичних осіб у 2005 – 2008 роках зросла більш ніж удвічі і перевищила 37% загального обсягу позик.

Залучення банками зовнішніх запозичень з метою кредитування в переважній більшості населення мало постійний характер. Але для української економіки збільшення обсягів кредитування не привело до відчутного збільшення інвестицій, зате мало відчутний інфляційний вплив (зокрема, у 2007 р. це спричинило підвищення цін на 7 %); та супроводжувалося погіршенням сальдо торговельного балансу держави загалом.

Фактор неповерненості кредитних засобів в Україні до останнього часу виглядав не більше ніж «супутнім» активним банківським операціям. Комерційні банки не хотіли відмовлятися від приросту кредитного портфеля і допускали «прострочення» кредиту. За таких умов українська банківська системи до вересня 2008 року працювала «стабільно».

Світова фінансова криза відобразилась і на банківському секторі України. Іноземні банки через іпотечну кризу згорнули кредитні програми, а вітчизняні – опинились перед загрозою втрати ліквідності. Та найбільшим катализатором кризи стала ситуація рейдерської атаки з Промінвестбанком, коли всього за кілька днів вкладники вилучили понад 3 млрд. грн. з банку. Для порятунку Промінвестбанку НБУ наприкінці вересня 2008 року відкрив кредитну лінію в розмірі 5 млрд. грн. У результаті 1 жовтня 2008 року НБУ прийняв постанову № 319, де передбачалася можливість надання банкам стабілізаційних кредитів, встановлення заборони на дострокове повернення депозитів фізичних осіб. За цих умов, одні банки почали підвищувати

відсотки за діючими кредитами (зокрема валютними), і «заморозили» депозити, що остаточно погіршило ситуацію, інші – взагалі були змушені згорнути кредитні програми.

Після панічних настроїв, які панували на фінансовому ринку в II кварталі 2008 року, пристосування учасників ринку до його «негативного розвитку» в I кварталі 2009 року прийшло розуміння того, що криза – це вже не явище, а спосіб існування. Комерційні банки намагаються розробляти та втілювати лояльні програми стосовно сплати боргу за кредитом (готові списати штрафну пеню, якщо позичальник надасть докази своєї неплатоспроможності; пропонувати відстрочку платежа тощо) та збільшити притік депозитів.

На даний момент кредитування в Україні перебуває в стані певної депресії. Комерційні банки ще не подолали повністю кризи ліквідності, майже не мають прибутків, а змушені платити за внутрішніми і зовнішніми зобов'язаннями.

В Україні інфляція та зниження доходів населення супроводжуються збільшенням обсягу проблемних кредитів. За II квартал 2009 року загальний кредитний портфель банків скоротився на 0,3%, а портфель кредитування фізичних осіб — на 4,5%. У попередньому кварталі ці цифри становили 2,3% та 4,9% відповідно. Так, у січні 2009 року проблемні кредити становили 3% від загальної суми виданих позик, а на 1 лютого становила 2010 — вже 9,3%. Таким чином, кількість прострочених кредитів зросла в 3 рази. На початку 2010 року рівень проблемної заборгованості в роздрібному портфелі українських банків перевищив 69 млрд. грн.

Саме відновлення здатності банків надавати кредити є однією з основних передумов для стабілізації економіки України, та кредитного сектора зокрема. Поновлення ринку кредитування може відбутися у разі отримання банками дешевих кредитних ресурсів від західних банків, або з боку держави. Але більш перспективним є залучення нових довгострокових депозитів населення. Тим більш, що спостерігається незначний притік депозитів фізичних осіб у II кварталі 2009 року (приріст на рівні 4% у порівнянні з їх зменшенням на 11% на початку року).

Для ефективного розвитку кредитування в Україні необхідно досягти максимально відкритої процедури видачі кредитів, формування банками підвищених резервів за цими операціями, створення сприятливих депозитних програм, а з боку держави – формування «кредитного» коридору та посилення контролювання дотримання фінансових нормативів банками.

Науковий керівник: асист. Шопенська Т.В.